



Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat,  
de heer ir. E.D. Wiebes  
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat  
Bezuidenhoutseweg 73  
2594 AC DEN HAAG  
Per brief via internetconsultatie

Amsterdam, 13 augustus 2018

Telefoon: +31 (0)20 219 25 41  
Fax: +31 (0)20 521 66 90  
E-mailadres: visser@certalegal.nl; faro@certalegal.nl;  
Inzake: Internetconsultatie woningcorporaties op Wetsvoorstel Instituut Mijnschade Groningen  
Referentie: 009360/009217/RV

Uwe Excellentie,

In bovengenoemde zaak vragen mr. M.J. Faro en ondergetekende, optredend namens de gezamenlijke woningcorporaties werkzaam in de provincie Groningen, graag uw aandacht voor het volgende.

## 1. Inleiding

1.1. Op 3 juli 2018 is de consultatiefase ingegaan van het wetsvoorstel "*Instituut mijnschade Groningen*", hierna: "het wetsvoorstel". Aan doelgroepen die door de regeling worden geraakt is - conform het Regeerakkoord 2017 'Vertrouwen in de Toekomst' - gevraagd om een reactie te geven op het voorstel. Naar aanleiding van het voorstel hebben:

- *Stichting Christelijke Woningstichting Patrimonium Groningen,*
- *Stichting Lefier,*
- *Stichting Acantus Groep,*
- *Stichting De Huismeesters,*



- *Stichting De Delthe,*
- *Stichting Woonstichting Groninger Huis,*
- *Stichting Woonstichting Wierden en Borgen,*
- *Stichting Uithuizer Woningbouw,*
- *Stichting Woonborg,*
- *Stichting Wold & Waard,*
- *Stichting Woonzorg Nederland, en*
- *Stichting Christelijke Woongroep Marenland,*

allen toegelaten instellingen (zoals bedoeld in art. 19 van de Woningwet) en werkzaam in het aardbevingsgebied in Groningen (daarmee direct in hun belangen geraakt door de problematiek die door het wetsvoorstel wordt geadresseerd), zich daaromtrent beraden en vervolgens mr. Faro en mij gevraagd om hun belangen te behartigen. Een lijst met de gegevens van cliënten wordt bijgevoegd als bijlage 1. Cliënten stellen het op prijs dat zij via de internetconsultatie hun mening over het wetsvoorstel kunnen geven, maar betreuren het dat er niet eerder een gesprek over de totstandkoming van het wetsvoorstel heeft plaatsgevonden. Namens cliënten berichten wij u als volgt.

- 1.2. Cliënten willen als volgt op het wetsvoorstel reageren. De opbouw van de reactie is:
  1. Uitgangspunten van het wetsvoorstel;
  2. Reactie cliënten op de gestelde vragen (kenbaar via <https://www.internetconsultatie.nl/instituutmijnbouwschadegroningen>);
  3. Nadere reactie cliënten op het wetsvoorstel;
  4. Conclusie.

## 2. **Uitgangspunten wetsvoorstel**

- 2.1. Onderdeel van het Regeerakkoord 2017 '*Vertrouwen in de Toekomst*' is dat er een schadefonds komt voor mijnbouwschade. Het onderhavige wetsvoorstel is daar de uitwerking van. Het voorstel voorziet in een wettelijke regeling voor het door de overheid afhandelen van alle vormen van schade als gevolg van bodembeweging door de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van gaswinning uit het Groningenveld (of de gasopslag bij Norg).

- 2.2. Cliënten bezitten in het aardbevingsgebied ongeveer 64.000 woningen of gebouwen zoals genoemd in artikel 1 lid 3 jo 4 Woningwet. Een groot deel van deze zaken heeft schade in vorenstaande zin. De invloed van het wetsvoorstel voor cliënten is derhalve groot.
- 2.3. De impact van het voorstel openbaart zich ten eerste door het feit dat, anders dan in het geval cliënten met ‘aardbevingschade’ worden geconfronteerd en deze schade op grond van het Burgerlijk Wetboek langs civielrechtelijke weg willen verhalen, de Staat thans de eindverantwoordelijkheid neemt. De reden daarvoor is blijkens de memorie van toelichting kort gezegd dat er zich een groot aantal relatief gelijksoortige gevallen van schade voordoet in korte tijd, in combinatie met het feit dat deze zich in één regio van Nederland bevinden en er één schadeoorzaak is. De overheid is er (inmiddels) van overtuigd dat het publieke belang om de schade op te lossen alleen tot zijn recht komt indien de overheid de eindverantwoordelijkheid neemt.
- 2.4. De invloed van het voorstel is ten tweede groot, omdat niet langer ook de aansprakelijke exploitant kan worden aangesproken, maar uitsluitend de Staat. Daartoe wordt het Instituut Mijnbouwschade Groningen (“het Instituut”) in het leven geroepen. Het Instituut:
- stelt vast of er een aanspraak is op vergoeding van schade (fase 1),
  - zo ja, wat de omvang van deze vergoeding is (fase 2), en
  - draagt zorg voor betaling van de vastgestelde vergoeding (fase 3).
- 2.5. Ten derde blijkt de impact van het voorstel uit de reikwijdte. Uit de toelichting volgt dat de grondslag voor de afhandeling van aanvragen *alle* vormen van schade (fysieke schade, materiële schade, waardedaling en immateriële schade) omvat zolang de schade is ontstaan door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk ten behoeve van gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag bij Norg.
- 2.6. Tot slot volgt de impact van het voorstel uit het feit dat de burgerlijke rechter een vordering tot vergoeding van schade niet-ontvankelijk verklaart zolang voor de schade op grond van het wetsvoorstel een aanvraag om vergoeding van schade kan worden gedaan bij het Instituut of tegen een besluit van het Instituut rechtsbescherming openstaat bij de bestuursrechter.

2.7. In de internetconsultatie is tegen de achtergrond van deze uitgangspunten een aantal (5) concrete vragen gesteld. Op die vragen wordt in het navolgende ingegaan.

### 3. Consultatievragen

#### 3.1. Onafhankelijke en adequate afhandeling schademeldingen

3.1.1. De eerste vraag van de consultatie luidt: *“Biedt het wetsvoorstel voldoende houvast om een adequate en onafhankelijke afhandeling van schademeldingen te regelen? Is de onafhankelijkheid van het zbo in uw mening voldoende geborgd? Ziet u in dit licht specifieke verbeterpunten?”*.

3.1.2. Cliënten stellen vast dat in het wetsvoorstel als maatregelen voor een adequate en onafhankelijke afhandeling van schade worden genoemd: (i) een specifieke wettelijke grondslag voor de publiekrechtelijke afhandeling, (ii) het oprichten van een zelfstandig bestuursorgaan, (iii) een publiekrechtelijke naheffing en (iv) de mogelijkheid voor de bestuursrechter om rechtsvragen door middel van prejudiciële vragen voor te leggen aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (punt 2, memorie van toelichting).

3.1.3. Zo op het eerste gezicht voldoet het wetsvoorstel dus aan alle eisen die het zich zelf stelt. Of daarmee is voldaan aan de eis van “adequate” afhandeling van de schadevergoedingsaanvragen is nog maar de vraag.

3.1.4. Adequaaf betekent naar het oordeel van de tien Groningse woningcorporaties wier belangen wij vertegenwoordigen, immers dat aan het functioneren van het Instituut eisen mogen worden gesteld die zowel de inhoudelijke kwaliteit van de te verwachten besluiten betreffen als de snelheid waarmee die worden geleverd.

3.1.5. Over de te verwachten deskundigheid van het Instituut worden de woningcorporaties naar aanleiding van de consultatie derhalve graag nader geïnformeerd, alsmede over de bemensing, die het Instituut in staat moet stellen *binnen* de wettelijke termijnen op verzoeken te beslissen. Cliënten hechten groot belang aan een voortvarende afwikkeling.



- 3.1.6. Omtrent de onafhankelijkheid van het Instituut kan vooraf niet veel worden gezegd. De wettelijke waarborgen zijn aanwezig, maar de praktijk moet uitwijzen in hoeverre het Instituut ook daadwerkelijk onafhankelijk (n.b.: in de zin zoals de burgerlijke rechter onafhankelijk is) zal functioneren. Wat immers (bij de keuze voor deze rechtsgang en het afsluiten van de gang naar de burgerlijke rechter) bovenal voorop moet staan is dat het vaststellen van de schadevergoedingsplicht op geen enkele wijze beïnvloed mag worden door budgettaire overwegingen zoals bij een overheid(-sorgaan) gebruikelijk.
- 3.1.7. In de vergelijking met de rechtsgang naar de burgerlijke rechter, die het wetsvoorstel immers onmogelijk beoogt te maken, is dat van wezenlijk belang. De besluiten van het Instituut, althans de bestendige gedragslijn daarin, zullen (slechts) marginaal getoetst worden door de bestuursrechter. Die verandering van procesgang bergt de mogelijkheid in zich van een wezenlijke verslechtering van de procespositie van gelaedeerde partijen, zoals de woningcorporaties waarvoor wij optreden. Dit punt wordt ook aan de orde gesteld bij de nadere reactie onder 4.3.3 en 4.5.2.
- 3.1.8. De wettelijke taakopdracht om schadevergoedingsverzoeken af te handelen met inachtneming van de toepasselijke wetsartikelen van het Burgerlijk Wetboek is te vaag en te onduidelijk om het wetsvoorstel te doen voldoen aan de eis van “adequate afhandeling”.
- 3.2. De vrijheid van het zbo bij de aanpak van de schadeafhandeling
- 3.2.1. De tweede vraag van de consultatie is: *“Bent u het eens met het gehanteerde uitgangspunt dat het zbo zo veel als mogelijk de vrijheid krijgt om in zijn onafhankelijkheid na te denken over de te hanteren aanpak voor schade afhandeling? Ziet u, naast de in het wetsvoorstel benoemde aandachtspunten, nog andere punten?”*
- 3.2.2. De vrijheid die het wetsvoorstel schetst bestaat in werkelijkheid niet. Het Instituut zal zich immers hebben te houden aan haar wettelijke taakopdracht (het inacht nemen van het toepasselijke civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht). In de memorie van toelichting wordt in paragraaf 9, bladzijde 22 vermeld dat met de afhandeling van aanvragen om vergoeding door het Instituut Mijnbouwschade naar verwachting meer ruimte is voor de menselijke maat. Hoe dit zich verhoudt tot het toepasselijke civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoe-

dingsrecht en wat dat zou betekenen voor gelaedeerde partijen, zoals de woningcorporaties waarvoor wij optreden, wordt niet uitgelegd. Dit dient derhalve te worden verduidelijkt. Op dit punt wordt verder ingegaan op de nadere reactie onder 4.1.1 en 4.2.3.

3.2.3. Vóór de beoogde wet van kracht wordt en derhalve vóór het Instituut haar werkzaamheden aanvangt en verzoeken kunnen worden ingediend en behandeld, zal de wetgever hebben duidelijk te maken hoé het Instituut haar wettelijke taakopdracht zal gaan invullen, tegen de achtergrond van de gang naar de burgerlijke rechter die het wetsvoorstel nu juist beoogt af te sluiten. De motivering van dat afsluiten kan onder andere worden teruggevonden in de toelichting op het wetsvoorstel in paragraaf 3.3.1, blz. 5. Die overweging houdt in dat NAM - door over meer financiële middelen te beschikken en toegang te hebben tot een grotere hoeveelheid kennis/expertise - een sterkere partij is dan de gelaedeerde partijen waar tegenover NAM staat in een civielrechtelijke procedure. Cliënten onderschrijven dit argument in algemene zin voor een particulier die schade lijdt, maar niet voor toegelaten instellingen/maatschappelijke organisaties met een professioneel werkapparaat. Cliënten hebben een dusdanig andere positie dat zij bepleiten de burgerlijke rechter voor hen bevoegd te laten.

### 3.3. Deskundigheid in schadeberekening, efficiency en duidelijkheid voor de burger

3.3.1. De derde vraag luidt: *“De gekozen specifieke procedures zijn beoogd om de burger deskundigheid in de schadeberekening, efficiency en duidelijkheid te bieden. Vindt u de in het wetsvoorstel voorgestelde procedures via het Instituut Mijnbouwschade en de bestuursrechter aan deze doelstellingen voldoen?”*

3.3.2. De gekozen procedures, alhoewel die tegen de achtergrond van wat gebruikelijk is bij de afhandeling van verzoeken om nadeelcompensatie adequaat overkomen, zeggen op zich niets over de inhoudelijke deskundigheid (en daarmee samenhangende onafhankelijkheid) van het Instituut.

3.3.3. De informatie die het wetsvoorstel daarover verstrekt is summier en ontoereikend. Onze cliënten wensen daaromtrent nader te worden geïnformeerd.



### 3.4. Prejudiciële vragen aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State

3.4.1. De vierde vraag luidt: *“In dit voorstel wordt de mogelijkheid opgenomen voor de rechtbank om prejudiciële vragen te stellen aan de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hiermee wordt een snellere afhandeling van beroepszaken beoogd. Vindt u dit een geschikte oplossing?”*

3.4.2. Belanghebbenden, ook de woningcorporaties waarvoor wij optreden, hebben groot belang bij een zo helder mogelijke procesgang waarin zo weinig mogelijk verrassingen kunnen optreden. De mogelijkheid om prejudiciële vragen te stellen die het wetsvoorstel oppert is daarom welkom, maar zeker niet voldoende.

3.4.3. Het zwaartepunt in de afhandeling van schadevergoedingsverzoeken ligt immers bij het Instituut, wiens besluiten (slechts) marginaal zullen worden getoetst door de bestuursrechter. Veel meer behoefte bestaat daarom (in het verlengde van de hiervoor gemaakte opmerkingen) aan de mogelijkheid om aan het Instituut, voorafgaande aan de formele afhandeling van een verzoek, vragen te stellen die de afhandeling van dat verzoek en die van soortgelijke verzoeken inhoudelijk raakt.

3.4.4. De antwoorden op die (prejudiciële?) vragen aan het Instituut dienen, separaat van het ingediende verzoek, voor bezwaar en beroep vatbaar te zijn, zodat in zo vroeg mogelijk stadium helderheid ontstaat over de door het Instituut te volgen gedragslijn, en de visie van de bestuursrechter daarover.

### 3.5. **Slotvraag**

3.5.1. De vijfde vraag is een zogenaamde ‘slotvraag’ en komt kort gezegd neer op algemene aandachtspunten in relatie tot het wetsvoorstel en de memorie van toelichting daarop. De aandachtspunten worden hieronder uitgewerkt bij 4.

## 4. **Algemene aandachtspunten**

### 4.1. Schadevergoeding in natura

4.1.1. In de memorie van toelichting wordt (terecht) vermeld dat door een gelaedeerde op grond van het schadevergoedingsrecht (art. 6:103 BW) ook aanvragen tot het in natu-



ra treffen van versterkingsmaatregelen kunnen worden ingediend. U bent er ongetwijfeld bekend mee dat cliënten een groot aantal huurwoningen in het aardbevingsgebied hebben (zie hiervoor onder 2.2). Om redenen van veiligheid en sociale verantwoordelijkheid jegens haar huurders kunnen cliënten niet zonder meer wachten op het treffen van bedoelde versterkingsmaatregelen. Er moet wat gebeuren. Cliënten kunnen dat zelf ter hand nemen of daartoe jegens de exploitant een vordering in natura instellen. In artikel 2 lid 5 van het voorstel wordt de bevoegdheid van het Instituut om te besluiten op aanvragen tot het treffen van versterkingsmaatregelen evenwel uitgesloten. In de memorie van toelichting wordt dit onderbouwd door er op te wijzen dat de manier waarop de versterkingsopgave wordt ingevuld het voorwerp is van een afzonderlijk wetsvoorstel en dat het niet wenselijk is om op dit punt vooruit te lopen.

4.1.2. De gedachtegang bij het wetsvoorstel en de memorie van toelichting is ontoereikend. Het van kracht worden van de Wet Instituut mijnbouwschade Groningen kan (ruim) voor het hiervoor bedoelde overheidsbeleid liggen. Er wordt in het wetsvoorstel evenwel niet vermeld of de burgerlijke rechter tot het moment dat dat overheidsbeleid er is, bevoegd blijft. Artikel 16 van het wetsvoorstel sluit de bevoegdheid van de burgerlijke rechter in principe uit, terwijl art. 2 lid 5 bepaalt dat het Instituut onbevoegd is om aanvragen tot schadevergoeding in natura in behandeling te nemen. Cliënten verzoeken u hier een nadere toelichting op te geven.

#### 4.2. Waardedalingszaak

4.2.1. Artikel 2 lid 3 van het wetsvoorstel bepaalt dat het Instituut bij uitsluiting bevoegd is de aanspraak op en omvang van een schadevergoeding vast te stellen. In artikelen 16 en 23 wordt in dit kader bepaald dat de burgerlijke rechter een vordering niet-ontvankelijk verklaart als een aanvraag gedaan kan worden of tegen het besluit nog een bestuursrechtelijke rechtsgang open staat. Ten aanzien van vorderingen tot schadevergoedingen die op het moment van inwerkingtreding van de wet al bij de burgerlijke rechter aanhangig zijn, is het Instituut niet bevoegd.

4.2.2. U bent ongetwijfeld bekend met de zogenoemde waardedalingszaak (ECLI:NL:GHARL:2018:618). Cliënten waren in die procedure eisers. De gedaagde partij was NAM. In deze procedure is een verklaring voor recht uitgesproken zoals bedoeld in art. 3:302 BW, meer in bijzonder heeft het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden jegens cliënten



voor recht verklaard dat NAM aansprakelijk is voor de schade veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinning door NAM bestaande uit waardevermindering van de onroerende zaken gelegen in het gebied waar aardbevingen ten gevolge van gaswinning door NAM voorkomen, en dat die schade voor vergoeding in aanmerking komt, ongeacht of er fysieke schade aan de onroerende zaken is opgetreden en ongeacht of de onroerende zaken al dan niet zijn verkocht, en NAM jegens de corporaties veroordeelt tot vergoeding van bedoelde schade op te maken bij staat zoals bedoeld in art. 612 Rv. Het wetsvoorstel geeft er geen blijk van dat eerder gevoerde (civielrechtelijke) procedures onvoorwaardelijk hun kracht behouden. Cliënten verzoeken u dat te bevestigen.

4.2.3. Daarnaast ontbreekt de gedachtegang achter het wetsvoorstel over deze (vervolg)procedures, meer in het bijzonder op welke vorderingen art. 23 van het wetsvoorstel ziet. Cliënten verzoeken u hier een nadere toelichting op te geven, waarbij zij voor 'professionals' zoals zij een uitzondering op de exclusieve bevoegdheid van het Instituut bepleiten. De burgerlijke rechter dient voor hen bevoegd te blijven.

#### 4.3. Verklaring voor recht

4.3.1. Overeenkomstig het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht is het Instituut blijkens het wetsvoorstel bij uitsluiting bevoegd om, op aanvraag, de aanspraak op en de omvang van een vergoeding van schade vast te stellen en de vastgestelde vergoeding aan de aanvrager uit te keren (art. 2 lid 3). In artikelen 16 en 23 van het voorstel komt dit terug in de ontvankelijkheid van de burgerlijke rechter (art. 16) en het Instituut (art. 23).

4.3.2. Art. 3:302 BW bepaalt dat op vordering van een bij een rechtsverhouding onmiddellijk betrokken persoon de rechter omtrent die rechtsverhouding een verklaring van recht uitspreekt.

4.3.3. De gedachtegang bij het wetsvoorstel en de memorie van toelichting is met betrekking tot een verklaring voor recht ontoereikend. Niet duidelijk is of een verklaring voor recht onder de zogenaamde 'fase 1' (zie hiervoor onder 2.4) van het wetsvoorstel valt ("*de aanspraak op een vergoeding van schade vast te stellen*"). Dit behoeft uw toelichting. Cliënten verzoeken u daarbij ook in te gaan op het verzoek om de

burgerlijke rechter voor hen bevoegd te houden. Dit verzoek wordt hieronder nader toegelicht.

#### 4.4. Maatstaf

4.4.1 In het wetsvoorstel wordt benadrukt dat het Instituut op aanvragen beslist overeenkomstig het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Aan de andere kant wordt de verwachting uitgesproken (paragraaf 9, bladzijde 22) dat bij de afhandeling van aanvragen meer ruimte is voor de menselijke maat. Hoe dit zich tot elkaar verhoudt wordt in het wetsvoorstel niet uitgelegd. Uw toelichting is derhalve gewenst. In het wetsvoorstel wordt tevens geen expliciete koppeling gemaakt met het bewijsrecht van art. 149 en verder van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

#### 4.5. Bestuursrechtelijke rechtsgang

4.5.1. Het wetsvoorstel voorziet blijkens de memorie van toelichting in een exclusieve bestuursrechtelijke rechtsgang (en daarmee de onbevoegdheid van de burgerlijke rechter). In de memorie van toelichting wordt dat onderbouwd door er op te wijzen dat NAM in een civiele procedure over meer financiële middelen beschikt en toegang heeft tot een grotere hoeveelheid kennis en expertise, zodat NAM daardoor beter in staat is een procedure te voeren bij de rechter. Cliënten herkennen zich niet in deze overwegingen en bepleiten ook daarom voor hen ook de burgerlijke rechter bevoegd te houden. Dit houdt tevens verband met het volgende.

4.5.2. De schades waarmee cliënten geconfronteerd worden zijn complex en grootschalig. Een besluit naar aanleiding van een aanvraag op de aanspraak op vergoeding van schade en de omvang daarvan kan uitsluitend marginaal worden getoetst door de bestuursrechter. Dit is een wezenlijke achteruitgang ten opzichte van een civielrechtelijke rechtsgang. Ten tweede biedt artikel 130 Rv. in een civiele procedure de eiser - binnen de grenzen van de goede procesorde - steeds de mogelijkheid om zijn eis (of de gronden) te veranderen en/of te vermeerderen. Het wetsvoorstel maakt niet duidelijk of dat bij het Instituut mogelijk is. Ten derde dient een eventueel hoger beroep niet alleen tot het bestrijden van het oordeel van de eerste rechter, maar geeft ook de mogelijkheid tot verbetering en aanvulling van hetgeen een partij in eerste aanleg heeft gedaan of nagelaten (HR 1 maart 2002, NJ 2003/355). Het hoger beroep



kan, eventueel zonder het aanvoeren van grieven, ook dienen tot wijziging van de eis (HR 19 januari 1979, *NJ* 1980/124) of tot het aanbieden van bewijs. De appellant mag in hoger beroep in beginsel een ander standpunt innemen dan in eerste aanleg (HR 9 juli 2010, *NJ* 2010/418). Dit zijn mogelijkheden die niet bestaan in de bestuursrechtelijke rechtsgang, zodat ook daarom ten aanzien van de (complexe) schades van cliënten de burgerlijke rechter bevoegd dient te blijven.

## 5. Conclusie

- 5.1. De betrokken (en hierboven genoemde) corporaties pleiten voor een uitzondering op de exclusieve bevoegdheid van het Instituut voor 'professionals'. De schades waarmee cliënten worden geconfronteerd zijn complex, zodat zij de marginale toetsing door de bestuursrechter en de (on)mogelijkheid om de eis en gronden te wijzigen, ook in een eventueel hoger beroep, ontoereikend achten. De burgerlijke rechter dient, naast het Instituut, voor hen bevoegd te blijven.
- 5.2. Cliënten hebben, indien het wetsvoorstel daadwerkelijk wet wordt, behoefte om aan het Instituut, voorafgaande aan de formele afhandeling van een aanvraag, vragen te stellen die de afhandeling van dat verzoek inhoudelijk raakt. De antwoorden van het Instituut dienen daarbij voor bezwaar en beroep vatbaar te zijn. Daarnaast bepleiten cliënten dat het Instituut ook aanvragen tot schadevergoeding in natura in behandeling neemt.
- 5.3. Cliënten ontvangen graag de bevestiging dat eerder gevoerde (civielrechtelijke) procedures onvoorwaardelijk hun kracht behouden. Het voorstel heeft tot slot op de volgende punten verduidelijking:
  - De te verwachten deskundigheid en de bemensing van het Instituut;
  - Hoe de onafhankelijkheid en de budgettering van de overheid zich verhoudt tot het vaststellen van de schadevergoedingsplicht;
  - Hoe de rechtspositie van de gelaedeerde partijen niet wezenlijk verslechtert door de marginale toetsing van de bestuursrechter;
  - Hoe de ruimte voor de menselijke maat zich verhoudt tot (de toepassing van) het civielrechtelijke aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht;
  - Hoe het Instituut haar wettelijke taakopdracht invult;
  - Wat er wordt verstaan onder '*vorderingen ten aanzien van de schade*' (artikel 23 van het wetsvoorstel), meer in het bijzonder de vraag of deze vorderingen



- ook zien op de situatie waarbij de burgerlijke rechter de aansprakelijkheid van de exploitant (fase 1) al heeft vastgesteld, maar de omvang van de schade (fase 2) nog niet;
- De bevoegdheid van de burgerlijke rechter om te oordelen over schadevergoedingen in natura en verklaringen voor recht.

Indien het bovenstaande u aanleiding geeft tot vragen en/of opmerkingen, dan vernemen mr. Faro en ik dat graag. Indien u nader overleg met ons wenst te plegen, zijn wij daartoe (vanzelfsprekend) graag bereid.

Hoogachtend, mede namens mr. Faro,

R.N.E. Visser  
Certa Legal Advocaten  
Advocaat

### Bijlage 1

#### NAW-gegevens toegelaten instellingen in Groningen

Stichting Christelijke Woningstichting Patrimonium Groningen	Peizerweg 136	9727 AP Groningen
Stichting Lefier	Winschoterdiep 50	9723AB Groningen
Stichting Acantus groep	Aquapark 7	9641 PJ Veendam
Stichting De Huismeesters	Friesestraatweg 18	9718 NH Groningen
Stichting De Delthe	Raadhuisstraat 5	9988 RE Usquert
Woonstichting Groninger Huis	Kerkstraat 42-B	9636 AC Zuidbroek
Woningstichting Wierden en Borgen	De Vlijt 30	9781 Bedum
Stichting Uithuizer Woningbouw	Stationsplein 10	9981 BH Uithuizen
Stichting Woonzorg Nederland	Professor E.M. Meijerslaan 3	1183 AV Amstelveen
Stichting Christelijke Woongroep Marenland	Professor R.P. Cleveringaplein 1	9901 AZ Appingedam
Stichting Woonborg	Tynaarlosestraat 1	9481 AA Vries
Stichting Wold & Waard	Lindensteinlaan 75	9351 KC Leek